

s tem pogojem, da izdaje poleg »Izvestij« tudi nemške »Mittheilungen«, tedaj drage volje požremo očitke, ki so nam bili že na ustnicah.

Zore, glasila slovenskega katoliškega dijaštva, nam je došel II. zvezek. Iz obsega je razvidno, da se naša mladina poleg poezije bavi zlasti rada z abstraktnimi težkimi filozofskimi in socijalnimi vprašanji (»O modernih sofizmih«; »Vpliv liberalnih idej na razvoj socijalne demokracije«) — s kolikim uspehom, o tem bomo morda pozneje izrekli svojo sodbo.

Slovensko-nemškega slovarja Wolfovega je izšel dvajseti sešitek, obsegajoč besedišče od šesterorodb — tvržukati.

Slovenska citrarska šola. Že naznanjenega »Poduka v igranju na citrahe«, sestavljenega od *Frana Sal. Koželjskega*, je izšel 1. zvezek v založbi L. Schwentnerjeve knjigarnice v Brežicah (cena 1 gld. 50 kr.). Ker se dovrši delo šele s četrtnim zvezkom, ni moči presoditi že danes uravnave tvarine; pridržujemo si tako oceno za poznejši čas.

Kaže pa že prvi zvezek, da bode »Poduk« v veselje vsakemu citrarju. Razlaga teoretičnih pojmov in navod o igri sta točna, zato tudi jasna in lahko umljiva. Dokaj pojmov, izrazov in glasbenih znamenj podaje Koželjski učencu kar mimogrede v opombah in dostavkih k dotičnim vajam. Pritoževal se pač ne bode nihče, da je pouk preobložen s suhoparnimi navodili. Glasbena tvarina je vabljiva in se naslanja z večine na slovenske narodne napeve. V početku zvezka se nahajajoči narisek instrumenta z nazornim poimenovanjem posameznih strun in razločnim razpredeljenjem strunskih skupin je neobhoden pripomoček vsakomur, kdor se hoče seznaniti s prijaznim glasbilom, kateremu je posvetila podjetna tvrdka Schwentnerjeva že marsikak zvezek po njej izdanih muzikalij. Slovensko citrarsko šolo priporočamo z veseljem kot učni navod, ki bode vsakomur zadostoval; želimo mu obilo zasluženega uspeha.

— or —

Dalmatinova »BIBLIA« v drja. Glaserja »Zgodovini slov. slovstva.« — Najiminitnejša knjiga, kar jih je izšlo v našem jeziku v onem obširnem časovnem okviru, ki ga objema 1. del najnovejše slovenske slovstvene povestnice, je brez dvoma Dalmatinov prevod sv. pisma. Kdor se je le jedenkrat ozrl v to neizčrpno zakladnico slov. jezika, bode vsekdar s spoštovanjem imenoval onega, ki nam je zapustil tako dragocen spomenik svojega truda. V drja. Glaserja knjigi pa Dalmatinova »BIBLIA« ni tako temeljito in tako točno opisana, kakor bi se spodobilo z ozirom na nje veliko imenitnost. Že naslov je zabeležen precej površno. Glasiti bi se imel tako-le: ¹⁾

BIBLIA, | TV JE, VSE SVE- | TV PISMV, STARIGA | inu Noviga Testa-
menta, Slo | venfki, tolmazhena, fkusi | IVRIA DALMATINA. | Bibel | daš
išt | die gan | te heilige Schrift | Windisch. | (Tri peresca.) Gedruclt in der
Churfürstlichen | Sächsischen Stadt Wittenberg, | durch Hans Krafft's Erben. |
(Črta.) ANNO M. D. L XXXIII — Ta naslov oklepa zgoraj in na obeh straneh pet
lesoreznih slik iz sv. pisma starega zakona; spodaj v bogato nakičenem obodu pa tiči
latinski navedek: Jesa. 8. | Ad LEGEM magis et ad | TESTIMONIUM. Quod si |
non dixerint iuxta verbum | hoc: non erit eis matutina | lux V vrhnjem delu spodnjega
oboda je med okraski vrezana z gotskimi črkami beseda: Wittenberg — na levi strani
doli niže takisto: „Anno Dni“ — na desni pa letnica: 1584.

Za letnico 1584 in za obliko — 4 — je navedeno v Glaserjevi »Zgodovini slov. slovstva« číslo 742, pa ni povedano, ali pomenja to číslo strani ali liste. V Dalmatinovi BIBLIJI so paginovani listi, in teh je z nepaginovanim nemškim uvodom, s predgovori in s tremi registri vred 758.

¹⁾ Kar je stavljeno razprto, je rdeče natisnjeno.

Dr. Glaser piše: »Prevod se začinja z nemškim oglasom na stanove in vse kristjane . . . na Kranjskem na štirih straneh.« Ta uvod, o katerega vsebini nam pisatelj ničesar ne pove, je natisnjen na štirih listih ter je namenjen ne le stanovom in vsem kristjanom . . . na Kranjskem, nego plemeniti gospodi, meščanom in vsem blagim kristjanom na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, v Slovenski Krajini, v Metliki v Istri in na Krasu i. t. d. („Den wolgebornen, Edlen, Gejstren | gen, Ehrnuechten, Fürsichtigen, Ehrjamen und weysen | Herrn, Grauen, Freyherrn, Rittern, denen vom Adel, Bürgern | und allen Gottseligen Christen in Fürstenthumen, Steyr, Kernten, und | Crein, sampt den Incorporirten Herrschaften Windischer March, Metzing | Osterreich, und Carst, etc. gezeijten“). Dalmatin poklanja svoje delo ne samo Kranjcem, nego vsem Slovencem, kar nam svedoči tudi voščilo, stoječe vrh naslednjega GMAIN PREDGVVOR-a¹⁾ Milost Boga Ozheta, pravu sposnanje inu vero v Jesufa | Cristufa, njegoviga ljubiga Synu, nafhiga ediniga isvelizharja, skusi | dar inu muzh S. Duha, bodi vsem Slovenom, | Amen.

GMAIN PREDGVVOR | ZHES VSO SVETO BIBLIO ne šteje, kakor trdi dr. Glaser, 20 strani, nego 20 listov ter se izza dobra dva lista obsežnega uvoda deli na 18 poglavij, ki razlagajo v kratkih potezah nauk o krščanski veri po Lutrovih nazorih. Potem je dobre pol strani obsežno: SAMERKANIE ENIH POTREB | nih shukou, na katere imajo merkati, ty, kateri bodo | leto slovenfko Biblio brali. — Pri nastopnem PREDGVVOR-u ZHES | STARI TESTAMENT so izostale v drja. Glaserja knjigi važne črke: D. M. L. (Domini (Doctoris?) Martini Lutheri). — Med ta predgovor in med prevod sv. pisma starega zakona je vdel Dalmatin: REGISTER ZHES VSO BI | BLIO VSEH IMENITISHIH IMEN, | inu potrebnishih navukou inu rizhy — na 18 listih (ne na 18 straneh).

Dalmatinovo sv. pismo je razdeljeno na tri posebej paginovane knjige: 1. knjiga z gori navedenim skupnim naslovom obsega sv. pismo starega zakona do visoke pesmi incl. na 334 listih (ne straneh, kakor poroča dr. Glaser). 2. knjiga: preroki s tobožnjimi apokrifi starega zakona z novim naslovnim listom: SVETI | PREROKI, | V' SLOVENSKI | Iesik tolmazheni, | SKVSI | IVRIA DALMATINA — (rozeta) — Act orum X. | Jesufu Christufu prizhovanje dajo vfi Preroki, de | skusi njegovu Ime, imajo vfi odpufzhanje grehou pre | jeti, kateri v' njega verujo. | WITEBERGÆ | Anno M. D. LXXXIII. Okrog naslova je venec, sestavljen iz štirih staro- in novoza-konskih podob. V ogljih so znani znaki štirih evangelistov. To knjigo začinja PREDGVVOR ZHES | VSE PREROKE (6 str.) Tudi posamični preroki in apokrifi so oprem-ljeni s svojimi »predgovori«, ki so razen treh vsi zaznamovani z znakom: D. M. L. Najobširnejši »predgovor« ima Danijel (20 str.). Preroki obsegajo 210 listov, ne pa toliko strani, kakor navaja dr. Glaser. Na 200. listu stoji spodaj zapisano: VSEH BVQVI STARIGA | Testamenta konèz. | Samimu GOSPV DV Bogu bodi vfa zhaft inu hvala, sdaj tår vekoma, | sa tako dobruto, dana, Amen. 3. knjiga: novi zakon ima zopet svoj naslovni list, česar dr. Glaser ne omenja. Slove pa tako-le: NOVI TE | STAMENT: TV IE, | téh Svetih Evangelistou inu | Apostolou, Buqvi inu | Lyftuvi: Slovenfki, | SKVSI | IVRIA DALMATINA | — (rozeta) — JESA: LII. | Koku fo na Gorrah lubesnive noge, téh poflanih, kate | ri myr osnanujo: od dobriga predigujo, isvelizhanje osna | nujo, kateri pravio k' Zionu: Tvoj Bug je Krajl. | WITEBERGÆ, | Excudabant hæredes Johannis Cratonis. | — ANNO M. D. LXXXIII. Lesorezni venec okrog naslova je isti, kakor pri 2. knjigi. Za naslovnim listom je: PREDGVVOR ZHES | NOVI TESTAMENT. | D. M. L. (2 str.). Potem so naštete: BVQVE NOVIGA

¹⁾ Predgovor je pri Dalmatinu ženskega spola.

TE- | STAMENTA — 17 jih je. Nato se začneja: EVANGELI SKVSI | S. »Matheusha sapiffan Tudi v novem zakonu je mnogo knjig s predgovori. »Novi zakon obsega 150 strani,« trdi dr. Glaser, a tudi to je pomota, kajti Dalmatinov »Novi Testament« broji 150 listov in jedno stran. Za registrom nedeljskih in prazniških evangelijev (NB. in listov) pravi dr. Glaser, da se nahaja »dodatek nekaterih besed iz drugih narečij.« Prav za prav pa je ta jezikoslovno jako zanimivi »dodatek«: »REGISTER | Nekaterih beséd, katére, Crajnški, Corofški, Slovéufki ali Besjázh | ki, Hervázki, Dalmatínski, Istrianški, ali Crafhki, | se drugazhi govore. | — Ta slovarček (13 str.) našteva razna sinonima v azbučnem redu v štirih vzporednih postatih. 1. postat ima naslov: Crajnški, 2. p.: Corófhki, 3. p.: Slovéufki ali Besjázhki, 4. p.: Harvazki, Dalmatínski, Istrianški, Crafhki, Potem je: »KONEZ« in pod njim opomnja: Wittenberg | Gedruft, Durch Hans Krafft's Erben, | Im Jar 1584. Tudi to bi bilo treba opomniti vestnemu bibliografu, kako razreja Dalmatin svetopisemski tekst. Kapitulov ne deli v vrstice, nego označuje daljše odstavke na notranjem robu strani z majuskuli A. B. . . Vrh vsake strani je naslov dotične knjige, toda tako, da se dopolnjujeta naslova leve in desne strani, vrh leve stoji n. pr.: EZEKIEL, vrh desne pa: PREROK; vrh leve: DIANIE TEH, vrh desne pa: APOSTOLOV. Na vsaki strani je zaznamovan zgoraj na desni kapitelj (Cap.). Ob zunanjem robu vsakere strani se nahaja ob kratkem naznačena vsebina ali pa tudi razlaga kake besede. Na notranjem robu pa navaja Dalmatin vzporedne svetopisemske izreke.

Kratki navedek iz Dalmatinovega: »Samerkanja enih potrebnih fhtukou« je prepisal dr. Glaser iz Marnovega Jezičnika ter z njim vred za besedo »Arcat« izpustil jedno celo vrsto (»taku yszhi sadaj v' puhftabi, A, Arzat, tu je njegov jesik postaulen, slafli, Likar, inu more taku on«). Iz sv. pisma samega ni v Glaserjevi »Zgodovini« nobenega navedka. Sploh pa se nam vidi krivično, da je dr. Glaser odločil za svojo dobo klasiški Dalmatinovi »Biblii« pičlo poldrugo stran, »kvasiški« Repeževi pesemski zbirki pa odmeril cele štiri strani.

J. Pobjlašar.

Gročanski rokopisni katekizem iz minolega stoletja. Na Gročani, blizu Bazovice pri Trstu so tekom minolega stoletja župnikovali: dva brata Albertija in dva brata Rizzija, vsi Italijani.

Ker so pa župljani Slovenci, so si dali župniki prirediti rokopisen katekizem v slovenskem jeziku. Sedajni župnik, častiti g. J. Benkovič je bil toli prijazen, da mi je posodil dotični izvod.

Naslovnega lista ta knjižica, ki obsega 74 str. v 8°, nima, a vsebina je razdeljena tako:

Na prvi in drugi strani je „Ozhe nash, Zheshena si Marija in Jest verjem“. Potem pa slede ti oddelki:

„Od Boga in Svete Troyze“ (3.)

„Od ustvarjenja inu zilla ali konza tiga zhloveka“ (6.)

„Od Boga Synu inu nashiga odreshenja“ (10.)

„Od sodbe boshje, goriustajaini mesa inu vezhniga Shivlenja“ (14)

„Od katolishke zirkve inu Gmajna Svetnikov“ (17)

„Od svetiga duha“ (19.)

„Od S. S. Sakramentov“ (19.)

„Od S. Kersta (20.)

„Od boshjih zhednosti“ (23)

„Od svete Firme“ (28.)

„Od sapoud boshjih inu greha“ (29.)

„Od Svetiga Sakramenta te Pakure“ (33)